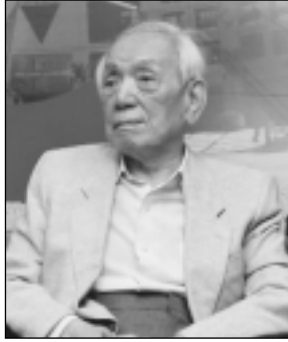

Kısa Kısa...

Şafak Alpay* / safak@metu.edu.tr

Shiing-Sehn Chern

♣ Ünlü diferansiyel geometrici Shiing-Shen Chern 3 Aralık 2004'te ülkesi Çin'de öldü. Chern 93 yaşındaydı. Uzun ömründe Çin-Japon Savaşı'nı, İkinci Dünya Savaşı'nı ve Çin İç Savaşı'nı gördü. Ama birçok başarıya da imza attı. Diferansiyel geometrinin bugünkü popüleritesini ve birçok kavramını ona borçluyuz. Gauss-Bonnet Formülü'nün de artık her yerde görülen kolay kanıtını Chern bulmuştur.

♣ Newton'la Leibniz'in Calculus'ü kim buldu kavgası bir tiyatro oyunu konusu oldu. Londra'da New End Tiyatrosu'nda sahneye konan oyunun yazarı kimyager-yazar Carl Djerassi. Oyun 1712'de geçiyor. Djerassi tartışmada taraf tutmuyor ama oyunda Newton'un oldukça olumsuz bir portresini çiziyor.

Newton'un türev ve integral kavramlarını Leibniz'ten önce bulduğu kesin. Ancak genel kanı Leibniz'in aynı kavramları Newton'dan bağımsız olarak bulduğu yönünde. Öncelik tartışması bayağı

Leibniz ve Newton

♣ Cahit Arf Hocamızı kaybettiğimiz 24 Aralık günü, merkezi Ankara'da bulunan Matematikçiler Derneği "Cahit Arf ve Mirası" adlı bir etkinlik düzenledi. Bu etkinlik kapsamında "Türkiye'de Matematik Gelişimi, Bilim ve Teknolojiye Etkisi, Yarınları Etkisi" adlı bir de panel düzenlendi. Ma-

tematikçiler Derneği hakkında bu köşeden daha önce ayrıntılı haber verdiğimiz için sadece adresini verelim. www.matder.org.tr

♣ 10-12 Şubat tarihlerinde ODTÜ'de Toric Varieties and Their Applications adlı bir çalıştay düzenlendi.

♣ Koç Üniversitesi'nden Burak Özbağcı'nın András Stipsicz ile yazdığı "Surgery on Contact 3-Manifolds and Stein Surfaces" adlı kitabı Springer Yayınevi'nin Bolyai Society Mathematical Series dizisinin 13'üncü cildi olarak yayımlandı.

Burak Özbağcı

♣ Hacettepe Üniversitesi yayınları arasında Ali Bülbül tarafından yazılan Genel Topoloji kitabı yayımlandı. 311 sayfa. (ISBN 975-491-174-6).

♣ Fraktalleri keşfeden Benoît Mandelbrot Wall Street'e de el attı. Richard L. Hudson'la birlikte "The (Mis) Behavior of Markets: A Fractal View of Risk, Ruin and Reward" kitabını yazarak her türlü analize direnen borsa dünyasına fraktal bakış açısını getirdi. Kitapta finansçıların birçok varsayımlarının yanlış olduğu savunuluyor ve yeni bir teori geliştiriliyor. (ISBN 0-465-04355-0).

♣ Muğla Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Matematik Bölümü öğretim üyelerinden Ömer Köse'yi 5 Mart günü kaybettik. Sevenlerinin başı sağolsun.

♣ 1990'larda Microsoft şirketi elemanlarını zekâ testinden geçirdikten sonra işe alarak bir ilke imza attı. Birkaç ay önce ise Google kocaman reklam panolarında matematiksel bir bilmece sorarak eleman aramaya başladı. Reklamda Google'in adı bile geçmiyordu. Türkçeye çevirirsek reklamda sadece, "{e sayısının onluk tabanda açılımındaki ilk on rakamlı asal sayı}.com" yazıyordu. Asal sayıyı keşfeden başka sorular sorulan bir web sitesine gi-

* ODTÜ Matematik Bölümü öğretim üyesi.

rebiliyor ve daha sonra belki de işe alınıyordu. e 'nin açılımındaki on hanelik ilk asal sayı 7427466391. Bu arada, $e = 2.7182818284590452353602874713526624977572470936999595749669676277240766303535475945713821785251664274274663919320...$ Tepe tepe kullanın!

<http://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=4078172> adresinde işe alınırken karşılaşılabileceğiniz birkaç soru bulabilirsiniz.

♣ Telegraph gazetesinden: İngiltere'de yapılan bir araştırmaya göre kız okullarında okuyan kızlar fen, matematik, fizik ve dil gibi alanlarda daha fazla başarı gösteriyor. Uzmanlar karma okullarda matematik, fen, gibi alanların erkeklere özgü göründüğünü söyledi. Kız okullarındaki öğrenciler diğer kızlara göre fizik ve kimyada iki kat, dilde yüzde 80, matematikte ise yüzde 70 daha başarılı.

Oyak Çimento Grubu'na bağlı çimento şirketleri lise düzeyinde 281 okulu dergimize abone ederek bizi onurlandırmışlardır. Kendilerine teşekkür ederiz.

♣ Geçen yaz 4-18 Temmuz'da spor olimpiyatlarından hemen önce Atina Üniversitesi'nde gerçekleşen ve liseliler arasında yapılan Uluslararası Matematik Olimpiyatları'na 500'e yakın genç katıldı. 85 ülke arasından ilk 10 şöyle: Çin (220), ABD (212), Rusya (205), Vietnam (196), Bulgaristan (194), Tayvan (190), Macaristan (187), Japonya (182), İran (178), Romanya (176).

Türkiye 118 puanla 85 ülke arasından 32'inci oldu. İki gümüş, üç bronz madalya aldık.

Olimpiyatlara her ülkeden 6 genç katılabilir, ancak yarışma ülkeler arasında değil, gençler arasında. Gene de aynı ülkeden yarışmacıların puanlarını toplamak gibi bir zaafa engel olunamıyor!

Bir sonraki Matematik Olimpiyatları 8-19 Temmuz arası Meksika'da yapılacak.

Uluslararası Matematik Olimpiyatları'nda sorular İngilizce olarak <http://www.kalva.demon.co.uk/imo.html> adresinde bulunabilir.

Olimpiyatlarda ve başka yarışmalarda sorular ve yanıtları için <http://www.unl.edu/amc/activities/a7-problems/problemdir.html>

Ödüller

Dergide birçok soruyla karşılaşacaksınız. Bu sorular açık açık sorulmamış ya da iyi ifade edilmemiş olabilirler. Yanıtlarınızı, bulduklarınızı, yazarı belliyse yazarın adresine, yoksa dergi adresine 31 Mayıs 2005 tarihine kadar yollayın. Sorduğumuz bazı soruların yanıtlarını biz de bilmeyebiliriz! Yanıtladığınız ya da yanıtlayamadığınız aklınıza gelen sorularınızı da bize yollayın. En güzel yanıtlara (sorulara da!) ödül olarak kitap vereceğiz.

Ödüllerimizin Bazıları

- ♣ G.H. Hardy, **Bir Matematikçinin Savunması**, (iki adet), Tübitak 2001.
- ♣ Dennis Shasha, **Bunu Ancak Dr. Ecco Çözer**, Tübitak Yayınları 2001.
- ♣ David Blather, **Pi Coşkusu**, Tübitak Yayınları, 2. Basım.
- ♣ Armand Herscovici, **Matematik Masalları**, Güncel Yayıncılık, 2001.
- ♣ Daud Sutton, **Platon'un ve Arşimet'in Çokyüzlü Cisimleri**, neKitaplar, 2003.

- ♣ Ali Nesin, **Matematik ve Sonsuz**, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları, 2002

Ödül Kazananlar

- ♣ Mustafa Mızrak, Doğu Üniversitesi'nin yarışmasının tüm sorularını çözdüğü için.
- ♣ Refail Alizade'nin Problemler ve Çözümleri köşesine yanıt yollayanlardan: Ahmet Ceyhan, Alper Çay, Engin Yardımcı, Ünsal Atasoy, Hasan Zerve, Bilgin Canpolat, Cengiz Zopluoğlu, Aytaç Kurultay, Mustafa ve Yaşar Dönmez, Diler Oltulu, Levent Koçoğlu, Mustafa Çıray, Mustafa Özdemir, Oktay Balkış, Osman Arşın, Sabri Yolal, Nurdan Aksu Güner, Yavuz Marancı.
- ♣ Eureka köşesine verdikleri yanıt ve uğraş için Volkan Sevindik, Cihan Baysal, Erdinç Sezgin, Can Özvarlık, Gürcan Özdemir, Nurdan Tokatlı, Mustafa ve Yaşar Dönmez.
- ♣ Beyincik köşesine verdikleri yanıt için Melike ve Zarife Dönmez kardeşler.